

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2009 vp

Hallituksen esitys patoturvallisuuslaiksi

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä joulukuuta 2008 lähettäessään hallituksen esityksen patoturvallisuuslaiksi (HE 214/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö Timo Kotkasaari ja vesiylitarkastaja Leena Westerholm, maa- ja metsätalousministeriö
- osastopäällikkö Kari Pehkonen, Kainuun ympäristökeskus
- tuotantopäällikkö Seppo Voutilainen, Kainnasteollisuusyhdistys ry.

Lisäksi valiokunta on saanut ympäristöministeriöltä kirjallisen lausunnon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on tarkastellut hallituksen esitystä toimialaansa kuuluvin osin eli ympäristönäkökohtien osalta. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Voimassa oleva patoturvallisuuslaki (413/1984) on vuodelta 1984, ja se sisältää lainsäädännöllisesti vanhentuneita elementtejä eikä kaikilta osin vastaa ilman varsinaista lainsäädännön tukea kehittyneitä tämänhetkisiä patoturvallisuuskäytäntöjä. Suomen vesistöpadot on rakennettu suurimmaksi osaksi 1940—1970-luvulla, joten niiden käyttöikä edellyttää monilta osin peruskorjauksia ja patoturvallisuuden parantamista. Nykyisen patoturvallisuuslain piiriin kuuluu noin 500 patoa, joista valtaosa on vesistöpatoja ja noin 60 jätepatoja. Valiokunta to-

tee, että kokonaisuudessaan uusi patoturvallisuuslaki selkeyttää patoturvallisuuteen liittyviä vaatimuksia, lisää patoturvallisuutta ja kuulemismenettelyillä parantaa padon omistajan asemaa.

Patoturvallisuuslaki on luonteeltaan patorakenteita koskevaa teknistä erityislainsäädäntöä, jonka tavoitteena on vähentää padoista onnettomuustilanteissa ihmisille, omaisuudelle, ympäristölle ja luonnolle aiheutuvia riskejä. Patoturvallisuuslakiin ei edelleenkään sisälly omaa lupamenettelyä, vaan vesistöjen patoamista säännellään vesilaissa ja jäteaineen patoamista ympäristönsuojelulaissa, kuten aikaisemminkin. Ympäristöriskien kokonaisvaltaisen hallinnan kannalta on myönteistä patoturvallisuuslain soveltamisalan ulottaminen myös kaivostoimin-

taan liittyviin maanpäällisiin patoihin sekä tulvapenkereisiin.

Valiokunta katsoo, että patoturvallisuuslain säädännön kehittämistarve kasvaa huomattavasti sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöiden lisääntyessä ilmastomuutoksen myötä. Osana ilmastomuutokseen sopeutumista pitää Suomessa varautua voimakkaampiin tulviin. Tämä lisää tarvetta varmistaa patojen ja tulvapenkereiden turvallisuus sekä rakentamisen että käytön aikana nykyistä kattavammin. Patoturvallisuuden säännöksiä selkeyttämällä ja valvontaa tehostamalla voidaan vähentää ympäristölle aiheutuvia riskejä.

Esityksen 16 §:n mukaan patoon liittyvistä turvajärjestelyistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetusluonnoksen mukaan padon omistajan on tehtävä varoitus- ja muut järjestelyt, joilla torjutaan esimerkiksi padon alapuolella oleskeleville aiheutuvaa vaaraa tai ehkäistään ilkeivallan patoturvallisuudelle aiheuttamaa vaaraa. Maankäytön muuttuminen aiheuttaa haasteita patoturvallisuudelle. Valiokunta katsoo, että maankäyttö- ja rakennuslain säännösten avulla tulee huolehtia siitä, että kaavoituksen yhteydessä otetaan huomioon patojen ai-

heuttamat riskit eikä rakentamista ohjata liian lähelle riskialueita.

Maa- ja metsätalousministeriö on ympäristöhallinnosta annetun lain nojalla tekemillään päätöksillä keskittänyt alueellisille ympäristökeskuksille kuuluvan patoturvallisuuslain mukaisen valvontatehtävien hoidon ympäristöhallinnossa Hämeen, Pohjois-Savon, Länsi-Suomen, Kainuun ja Lapin ympäristökeskusten vastuulle. Patoturvallisuuslain mukaisena valvontaviranomaisena toimii jatkossakin alueellinen ympäristöviranomainen. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on, että patoturvallisuusasioiden hoidon keskittämistä ympäristöhallinnossa jatketaan edelleen. Valiokunta pitää tärkeänä, että patoturvallisuusasioiden vaatimat resurssit turvataan ja erityisasiantuntemus säilytetään ympäristöhallinnossa jatkossakin sekä samalla huolehditaan riittävästä uusien asiantuntijoiden koulutuksesta.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäs. Tanja Karpela /kesk
Timo Kaunisto /kesk
Timo Korhonen /kesk
Merja Kuusisto /sd
Tapani Mäkinen /kok

Petteri Orpo /kok
Sanna Perkiö /kok
Tarja Tallqvist /kd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Oras Tynkkynen /vihr
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.